

Motion till riksdagen 2021/22:4410

av Karin Rågsjö m.fl. (V)

med anledning av prop. 2021/22:116 En fast omsorgskontakt i hemtjänsten

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till styrning mot tvärprofessionella team runt omsorgstagare som har hemtjänst, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2 Inledning

I propositionen föreslås att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt i syfte att tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning. Lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2022 och året därefter utökas bestämmelsen till att även omfatta att den som utses till fast omsorgskontakt ska ha yrkestiteln undersköterska.

Vänsterpartiet välkomnar dessa förslag och instämmer i innehållet. Det finns redan och har funnits olika lösningar för att ge omsorgstagare trygghet och kontinuitet i form av en fast kontakt men den kartläggning som genomfördes inom ramen för utredningen¹ visade att även om såväl privata som offentliga utförare i dag arbetar med fast omsorgskontakt varierar rollen stort mellan de olika hemtjänstutförarna i kommunerna.

För Vänsterpartiet är det av största vikt att avhjälpa de strukturella brister som vi sedan tidigare påpekat och som i hög grad tydliggjorts under pandemin, och vi har bl.a. drivit igenom förslag om ekonomiska satsningar i syfte att öka den medicinska kompetensen och personalkontinuiteten inom äldreomsorgen.

Vänsterpartiet vill ha en jämlik och jämställd äldreomsorg med hög kvalitet för alla oavsett var i landet man bor. Personal med rätt kompetens är en förutsättning för att en sådan äldreomsorg ska kunna bedrivas. Det kommer att råda brist på utbildade undersköterskor i framtiden och för att kompetensförsörjningen ska vara tryggad på lång sikt behöver yrket bli mer attraktivt. Ett sätt är att ge ökade befogenheter och ansvarsområ-

¹ Fast omsorgskontakt i hemtjänsten (SOU 2020:70).

den till den yrkesgruppen, vilket anges i föreliggande proposition. Med hänsyn till förväntad ökad förekomst av omfattande och sammansatta vårdbehov bland äldre personer som får kommunal vård och omsorg, i kombination med ökade kvalitetskrav, är detta angeläget och viktigt. Vänsterpartiet har tidigare² framfört behov av en kompetensplan för undersköterskor och anser att detta är en fråga som borde prioriterats och utretts för länge sedan eftersom den demografiska utvecklingen och behovet av kompetensförsörjning är väl känd. Det är viktigt att det finns en tydlighet kring bemanning och utbildning inom hela landet i syfte att Sverige ska ha en jämlik äldreomsorg. Personalen är grunden för en bra, värdig och trygg äldreomsorg.

Äldre multisjuka behöver en sammanhållen vård och omsorg med hög medicinsk kompetens, och även yngre personer med behov som ger rätt till hemtjänstinsatser och personer med kognitiva sjukdomar har stort behov av professionellt bemötande, trygghet, kontinuitet och samordning. Därför är det viktigt att förslaget även omfattar personer under 65 år. Ett sätt att utveckla och stärka situationen kring de människor som har omfattande behov och som vill bo kvar hemma är att arbeta i team med olika professioner kring den enskilde, något som Vänsterpartiet ser som angeläget att gå vidare med för att ytterligare skapa en värdig god vård och omsorg.

3 Lagreglering och åldersneutralitet

Enligt regeringens förslag ska skyldigheten att erbjuda fast omsorgskontakt införas i socialtjänstlagen. Vänsterpartiet instämmer i regeringens förslag i likhet med den motivering som Kommunal anför i sitt remissvar. Det är viktigt att hemtjänsten bemannas med rätt utbildad personal, och förslagen i föreliggande utredning utgör tillsammans med beslutet om skyddad yrkestitel för undersköterskor och utbildningssatsningar inom området välbehövliga satsningar.

Utredningen har visat att förutsättningarna ser olika ut beträffande personalens kompetens och tid för att möta brukares behov av kontinuitet i hemtjänsten. När komplexa vård- och omsorgsbehov föreligger eller en person har någon form av kognitiv sjukdom är kontinuitet och individuellt anpassade insatser särskilt viktiga. Andra viktiga aspekter är att en fast omsorgskontakt kan bidra till att bryta isolering och känsla av ensamhet hos omsorgstagaren samt att även anhörigas trygghet ökar.

För Vänsterpartiet är detta angelägna frågor då ensamhet har visat sig innebära ökad risk med 26 procent för tidig död, enligt en undersökning från Storbritannien som kom för några år sedan. Givet att antalet personer över 80 år kommer att öka med ca 50 procent till 2028 enligt SCB, är det av vikt att vidta åtgärder som kan motverka t.ex. ofrivillig ensamhet, som i dag är ett utbrett problem. Angående anhörigas situation är det ett faktum att kvinnor är överrepresenterade både bland personal och bland anhöriga som tar ett stort ansvar för äldre familjemedlemmar. En utbyggd och välfungerande äldreomsorg är en förutsättning för att kvinnor ska kunna delta fullt ut på arbetsmarknaden. Äldreomsorgen måste gå att lita på, både för dem som behöver stöd, vård och omsorg och deras anhöriga, och för personal som behöver goda arbetsförhållanden.

Av dessa anledningar är det viktigt att syftet med funktionen ”en fast omsorgskontakt” regleras genom införande i lagtexten. Det bör framgå att brukarens behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning ska tillgodoses. Dessa

² Trygg och jämlik äldreomsorg (mot. 2019/20:1843).

angivna faktorer är identifierade genom forskning och tidigare statliga utredningar för att kunna ge god omsorgskvalitet. Genom att detta explicit uttrycks i lagen betonas också kraven på samordning mellan huvudmännen, vilket är nödvändigt för att öka omsorgskvaliteten och patientsäkerheten. Att syftet nedtecknas ökar även förutsättningarna för möjlighet till likvärdig omsorg för människor, oavsett kommun och utförare.

Vänsterpartiet tillstyrker regeringens förslag att bestämmelsen om skyldighet att erbjuda en fast omsorgskontakt ska införas i socialtjänstlagen. Vidare instämmer Vänsterpartiet i regeringens förslag om att fast omsorgskontakt ska erbjudas samtliga personer som har hemtjänst, oavsett ålder och därmed även personer under 65 år.

4 Utbildningskrav

Enligt regeringens förslag ska bara den som har bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska enligt bestämmelserna i patientsäkerhetslagen utses till fast omsorgskontakt.

Vänsterpartiet instämmer i att titeln undersköterska ska vara krav för fast omsorgskontakt. Detta är i enlighet med vad t.ex. Pensionärernas riksorganisation (PRO) tar upp i sitt remissvar. En fast omsorgskontakt är en viktig åtgärd för att höja kvaliteten i äldreomsorgen och den fasta omsorgskontakten ska som lägst inneha undersköterskekompetens. Utöver detta för PRO ett resonemang om att den fasta omsorgskontakten med stöd av tvärprofessionella team i ännu högre grad skulle kunna bidra till att öka kontinuiteten och kvaliteten. Genom ett mer teambaserat arbetssätt med olika personalgrupper som gemensamt tar ansvar för omsorgstagarens sammanlagda behov skapas trygghet för såväl omsorgstagaren som för anhöriga. Denna form av tvärprofessionella team skulle ge ökad samordning, och undersköterskans kompetens skulle särskilt kunna tas till vara. Omsorgen och vården måste organiseras så att den enskilde får besök av så få olika personer som möjligt men samtidigt behöver den medicinska kompetensen kring varje enskild omsorgstagare stärkas likaväl som tillgången till rehabiliterande insatser. Genom att gå ett steg vidare och styra inriktningen mot tvärprofessionella team skulle ytterligare förbättringar kunna göras.

Regeringen bör ta initiativ till styrning mot tvärprofessionella team runt omsorgstagare som har hemtjänst. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Karin Rågsjö (V)

Ida Gabrielsson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Maj Karlsson (V)

Daniel Riazat (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)